

POROČILO O SOFINANCIRANJU JAVNIH KULTURNIH PROGRAMOV NEVLADNIH ORGANIZACIJ NA PODROČJU KULTURNE DEDIŠČINE V LETIH 2017 IN 2018

Uvod

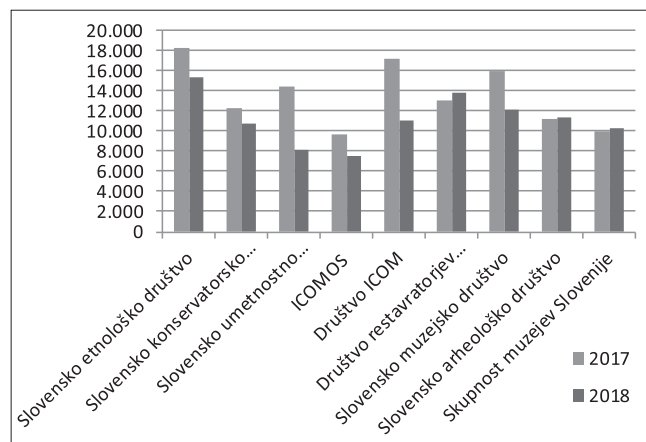
Na Ministrstvu za kulturo RS se je konec leta 2018 končal postopek dvoletnega sofinanciranja javnih kulturnih programov nevladnih organizacij, ki izvajajo glavno dejavnost na področju kulturne dediščine. V postopku sofinanciranja iz sredstev državnega proračuna so svoje javne kulturne programe izvedli naslednji izvajalci, ki so izpolnjevali pogoje iz dokumentacije javnega poziva: Slovensko etnološko društvo, Slovensko konservatorsko društvo, Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo, ICOMOS – Slovensko nacionalno združenje za spomenike in spomeniška območja, Društvo ICOM – Mednarodni muzejski svet – Slovenski odbor, Društvo restavratorjev Slovenije, Slovensko muzejsko društvo, Slovensko arheološko društvo in Skupnost muzejev Slovenije.

Financiranje izvedbe javnih kulturnih programov

Financiranje javnih programov je potekalo v skladu z dokumentacijo Javnega poziva za izbor javnih kulturnih programov na področju kulturne dediščine, arhivske dejavnosti in knjižnične dejavnosti, ki jih bo v letih 2017–2018 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo (v nadaljevanju: javni poziv), ki je bil objavljen v *Uradnem listu RS* in spletni strani ministrstva. Postopek izvedbe javnega poziva je potekal v skladu s podlagami, ki so bile v *Glasniku SED* že opisane (Koporc Sedej 2016). Ker so bili vloga stanovskih društev na področju kulturne dediščine, pravne podlage za delovanje in financiranje dejavnosti društev, opis postopka izbora, financiranja in izvajanja javnih kulturnih programov stanovskih društev ter ključne vsebine realiziranih programov v zadnjih nekaj letih v omenjenem prispevku že predstavljene, teh tem v nadaljevanju ne obravnavam.

Za strokovno in kakovostno zagotavljanje kontinuitete izvedbe javnih kulturnih programov nevladnih organizacij s področja kulturne dediščine so potrebna finančna sredstva. Izvajalcem se sredstva zagotavljajo iz naslednjih virov: državnega proračuna Ministrstva za kulturo, državnega proračuna drugih ministrstev, proračunov lokalnih skupnost in drugih virov (lastna sredstva, npr. članarina, dohodnina, prihodki od prodaje izdelkov). Tako kot v preteklih letih je tudi v obdobju 2017–2018 za izvedbo programov največ sredstev zagotovilo Ministrstvo za kulturo (v nadaljeva-

nju: ministrstvo). Z odločbami, ki so bile podlaga za sklenitev pogodb z izvajalci, je bilo za realizacijo programskih vsebin za leto 2017 dodeljenih skupno 122.040 evrov. Vsa odobrena sredstva, ki predstavljajo največ 80-odstotni delež sredstev državnega proračuna k izvedbi celotnega programa, so bila v celoti porabljena. Za leto 2018 je bilo z dopolnilnimi odločbami in s sklenjenimi aneksi k pogodbam dodeljenih 107.560 evrov, porabljenih pa 100.034 evrov. Vsa dodeljena sredstva državnega proračuna niso bila porabljena, ker so trije izvajalci v zahtevkih predložili obračunsko dokumentacijo za nižja sredstva od odobrenih. Neporabljena sredstva je ministrstvo vrnilo v integralni proračun. V Grafu 1 je prikaz višine porabljenih sredstev državnega proračuna ministrstva za izvedbo posameznih javnih kulturnih programov v letih 2017 in 2018.

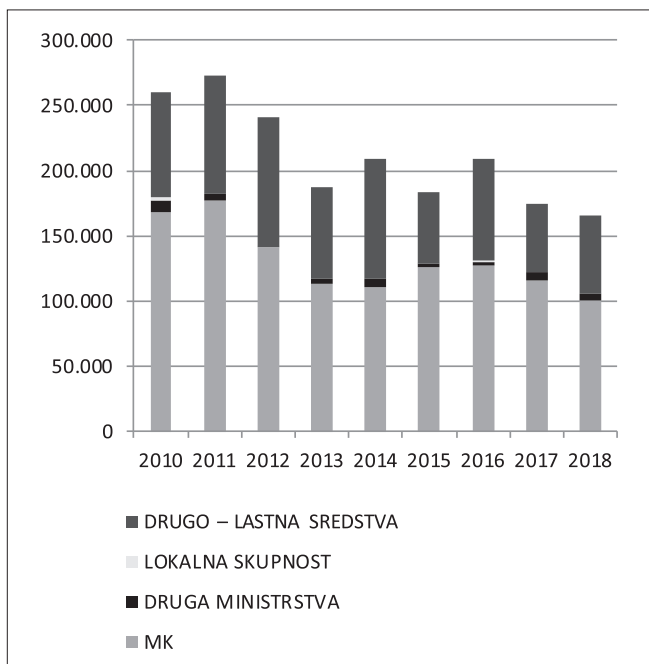

Graf 1: Višina porabljenih sredstev državnega proračuna Ministrstva za kulturo za sofinanciranje izvajalcev javnih kulturnih programov v letih 2017 in 2018 (v evrih).

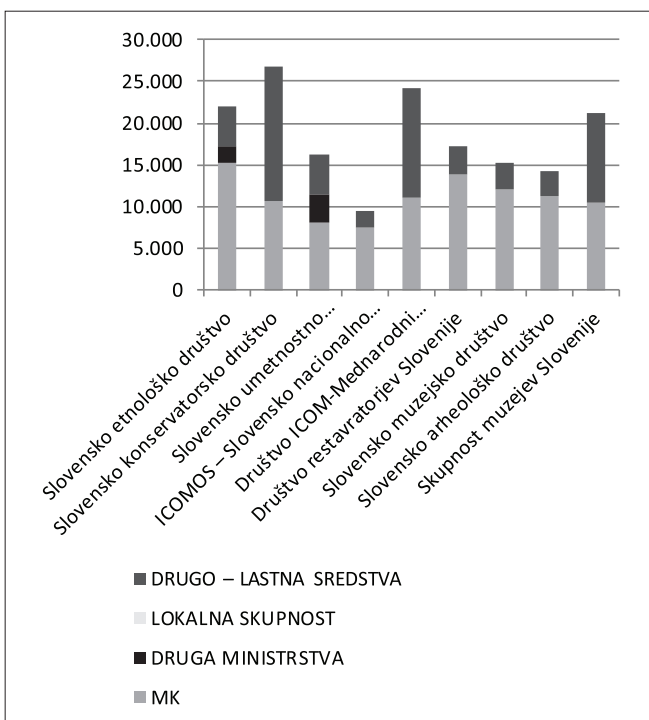
Ministrstvo je za izvedbo kulturnih programov, kakor je razvidno iz letnih poročil izvajalcev, iz proračuna leta 2017 zagotovilo 68 odstotkov, leta 2018 pa 60 odstotkov vseh sredstev. Leta 2018 je bil v financiranju znova delež proračunskih sredstev drugih ministrstev, in sicer v višini štirih odstotkov, kar je najvišji doseženi odstotek po letu 2010. Sredstva drugih ministrstev sta uspešno pridobili Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo in Slovensko etnološko društvo. Sredstva iz drugih virov so izvajalci leta 2017 prispevali v skupni višini 30, leta 2018 pa 36 odstotkov. Največ sredstev iz drugih virov sta zagotovi-

* Vida Koporc Sedej, prof. geografije in umetnostne zgodovine, sekretarka, Ministrstvo za kulturo, Direktorat za kulturno dediščino, Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana; vida.koporc@gov.si.

la Društvo ICOM in Društvo restavratorjev Slovenije. Iz proračunov lokalnih skupnosti v obdobju financiranja ni bilo pridobljenih sredstev. V priloženem Grafu 2 je razvidno nihanje skupne višine porabe sredstev glede na vire prihodkov v zadnjih devetih letih, v Grafu 3 pa višina financiranja izvedbe javnih kulturnih programov izvajalcev leta 2018 glede na vire prihodkov.

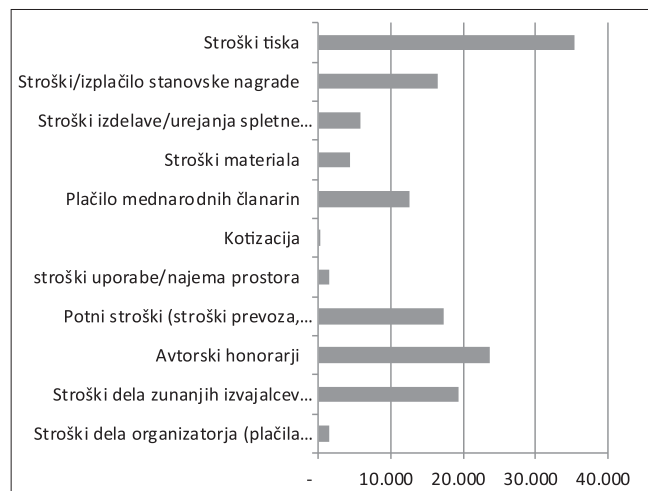
Graf 2: Višina financiranja izvedbe javnih kulturnih programov 2010–2018 glede na vire prihodkov (v evrih).

Graf 3: Višina financiranja izvedbe javnih kulturnih programov izvajalcev leta 2018 glede na vire prihodkov (v evrih).

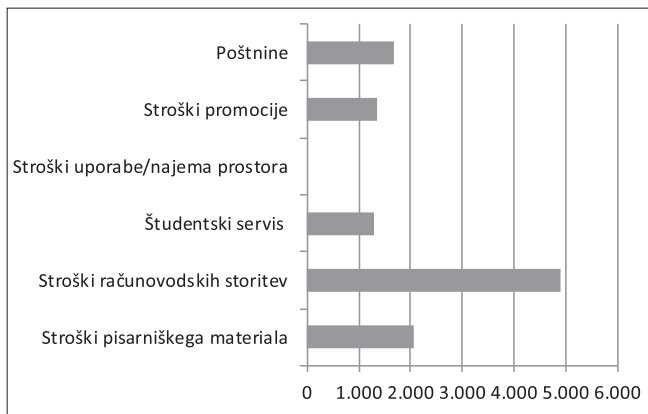
Vrste stroškov

Stroški, ki so neposredno potrebni za izvedbo programa in uresničitev njegovih ciljev, so upravičeni stroški. Razvidni so iz specifikacije odhodkov na obrazcih dokumentacije javnega poziva. Nanašajo se na stroške dela organizatorja, stroške dela zunanjih izvajalcev (plačila po pogodbah), avtorske honorarje, kotizacije, potne stroške, plačilo mednarodnih članarin, plačilo materiala, stroške izdelave/urejanja spletne strani, stroške stanovske nagrade in stroške tiska. Nastali stroški morajo biti utemeljeni ter skladni z načelom učinkovite, zakonite in gospodarne porabe sredstev z upoštevanjem načela transparentnosti, vključno s prepovedjo dvojnega financiranja. Iz posredovanih finančnih poročil izvajalcev je razvidna struktura stroškov. Največ sredstev je bilo leta 2018 porabljenih za realizacijo izdajanja strokovnih publikacij, in sicer plačila stroškov tiska (26 odstotkov). Sledijo stroški avtorskih honorarjev izvajalcev (17 odstotkov), stroški dela zunanjih izvajalcev (14 odstotkov) in potni stroški (13 odstotkov). Ponazoritev porabe sredstev je prikazana v Grafu 4.

Graf 4: Skupna višina porabljenih sredstev po specifikaciji stroškov za izvedbo programskih vsebin leta 2018 (v evrih).

V besedilu javnega poziva za leti 2017 in 2018 je bila novo uvedena diferenciacija stroškov, povezanih z izvedbo programskih vsebin, in stroškov, ki niso neposredno povezani z izvajanjem programskih sklopov, so pa potrebni za delovanje izvajalcev. To so stroški pisarniškega materiala, računovodskih storitev, študentskega servisa, uporabe prostora/najema tretjih pravnih oseb, promocije in poštnine. Posredni stroški programa so v skladu z dokumentacijo javnega poziva lahko dosegali višino do največ 20 odstotkov od vseh zaprosenih sredstev za program. V okviru posrednih stroškov je bilo največ sredstev porabljenih za kritje stroškov računovodskih storitev (43 odstotkov), pisarniškega materiala (18 odstotkov) in poštnine (15 odstotkov). Ponazoritev porabe sredstev je prikazana v Grafu 5.

Graf 5: Skupna višina porabljenih sredstev po specifikaciji stroškov za posredne stroške leta 2018 (v evrih).

Izvajanje javnih kulturnih programov

Programski poziv je bil namenjen sofinanciranju javnih kulturnih programov nevladnih organizacij, katerih delovanje je bilo na področju poziva v zadnjih dveh letih pred pozivom po kvantitativnih in kvalitativnih merilih ovrednoteno kot strokovno, uspešno in javno dostopno. Cilji programskega poziva so bili usmerjeni v nadaljevanje izvajanja celovitih in zaokroženih programov predvsem stanovskih organizacij na področju kulturne dediščine ter v zagotavljanje najširše dostopnosti do strokovnih vsebin s področja kulturne dediščine v slovenskem kulturnem prostoru. Navedeni cilji so bili realizirani z vsebinskimi enotami, smiselno povezanimi v programske sklope: Izvedba izobraževalnih vsebin, Mednarodna dejavnost, Promocijska dejavnost in Izdajanje strokovnih publikacij s področja kulturne dediščine. V okviru sofinanciranja je v uvodu navedenih devet izvajalcev javnih kulturnih programov izvedlo skupno 68 programskih enot leta 2017 in 82 programskih enot leta 2018. Največ enot je bilo izvedenih v sklopu Izvedba izobraževalnih vsebin, sledijo enote sklopa Promocijska dejavnost, Mednarodna dejavnost in Izdajanje strokovnih publikacij s področja kulturne dediščine. V okviru programskih sklopov so leta 2017 največ različnih vsebin/enot izvedli v Društvu restavradorjev Slovenije (12 enot), v Slovenskem etnološkem društvu, Društvu ICOM in Slovenskem arheološkem društvu (po 10 enot), najmanj pa v društvu ICOMOS (štiri enote). Leta 2018 je bila izvedba programskih enot bolj uravnotežena, saj so vsi izvajalci razen dveh (Slovensko konservatorsko društvo in Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo) izvedli po devet oziroma deset različnih vsebin/enot.

Vsebinski poudarki izvedenih javnih kulturnih programov

V okviru javnega poziva so bile podprte programske vsebine, ki na strokovnih področjih dopolnjujejo izvajanje javne službe v javnih zavodih s področja varstva kulturne dediščine. V letnih poročilih so izvajalci poudarili nasle-

dnje strokovno najbolj odmevne realizirane programske vsebine po posameznih sklopih.

Slovensko etnološko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: 15. Vzporednice med slovensko in hrvaško etnologijo, Dnevi etnografskega filma, Etnološki večeri 2018;
- Promocijska dejavnost: podelitev Murkove nagrade, Murkovega priznanja in Murkove listine;
- Izdajanje strokovnih publikacij na področju kulturne dediščine: *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 58 (1–2), *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 58 (3–4) in Knjižnica Slovenskega etnološkega društva 52: *Urbani fenomeni muzejske perspektive*.

Slovensko konservatorsko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: okrogla miza o problematiki obnove dvorca Štatenberg ter o problematiki ohranjanja in posegov v peto fasado (streha) na objektih in mestnih jedrih (Slovenska Bistrica), posvet o dokumentiranju kulturne dediščine – problematika priprave dokumentacije in arhivsko varovanje dokumentov s sodobnimi tehnikami obdelave in hrambe dokumentov (Radenci);
- Promocijska dejavnost: podelitev Steletove nagrade in priznanj;
- Izdajanje strokovnih publikacij na področju kulturne dediščine: predstavitev publikacije *Hodil po zemlji sem naši: Naravna in kulturna dediščina v Občini Črnomelj*.

Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: mednarodni posvet Umetnost istrskih obalnih mest, predavanja ob razstavi *Obrazi ekspresionizma/Odtisi duha* v sodelovanju z Galerijo Božidar Jakac, Spomladanski cikel predavanj, Jesenski cikel predavanj Perspektivne disertacije;
- Izdajanje strokovnih publikacij na področju kulturne dediščine: *Zbornik za umetnostno zgodovino*.

ICOMOS – Slovensko nacionalno združenje za spomenike in spomeniška območja

- Izvedba izobraževalnih vsebin: Inovativni kulturni turizem – Priložnosti in izziv revitalizacij območij industrijske dediščine, Mednarodni simpozij o kulturni dediščini in pravnih izzivih – upravljanje območij kulturne dediščine, 18. april – mednarodni dan spomenikov in spomeniških območij – okrogla miza (Prihodnost dediščine v očeh mladih) in razstava (*Dediščina nas povezuje*);
- Mednarodna dejavnost: udeležba na Svetovnem kongresu Mednarodnega združenja za industrijsko dediščino TICCIH, Santiago, Čile – en predstavnik.

Društvo ICOM – Mednarodni muzejski svet – Slovenski odbor

- Izvedba izobraževalnih vsebin: sodelovanje in izvedba projekta RE-ORG, zaključni kolokvij – Širjenje znanja o pomenu kulturne dediščine;
- Promocijska dejavnost: mednarodni muzejski dan 2018 'Hiperpovezani muzeji – novi pristopi, novi obiskovalci', Nagrada ICOM Slovenija.

Društvo restavradorjev Slovenije

- Izvedba izobraževalnih vsebin: delavnica Utrjevanje odstopajočih plasti ometov stenske poslikave z nekonstrukcijskim injektiranjem;
- Promocijska dejavnost: stanovske nagrade in priznanja Mirka Šubica, Konservatorsko-restavratska transverzala.

Slovensko muzejsko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: Muzeoforum 2: Interpretacija, ključni element muzejske komunikologije, Regionalno izobraževanje: Interpretacija dediščine;
- Promocijska dejavnost: podelitev Valvasorjevih odličij.

Slovensko arheološko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: deset predavanj, Človeški ostanki v arheologiji in muzeologiji, Ljubiteljska uporaba detektorjev kovin v Sloveniji: razkorak med predpisi in prakso;
- Mednarodna dejavnost: Gabrovčev dan 2018: Halštatske kulturne skupine na območju Slovenije, Arheologija v letu 2017.

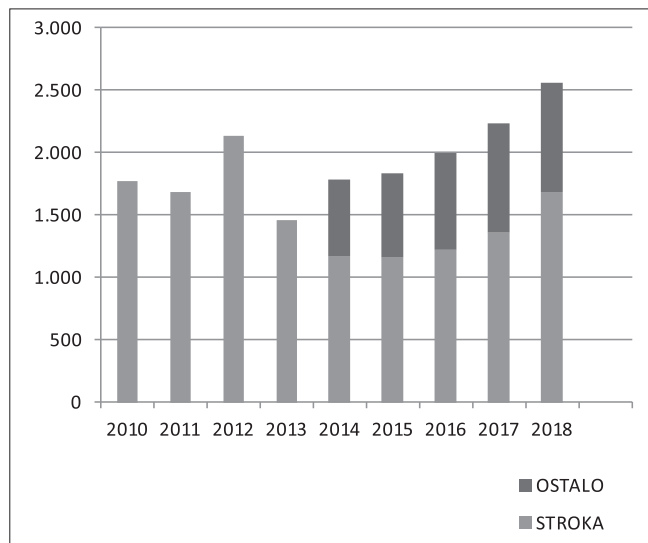
Skupnost muzejev Slovenije:

- Izvedba izobraževalnih vsebin: 2. kongres slovenskih muzealcev, nacionalni posvet Kulturno-umetnostne vzgoje na področju kulturne dediščine – Skupaj do znanja;
- Promocijske dejavnosti: Poletna muzejska noč, Kulturni bazar.

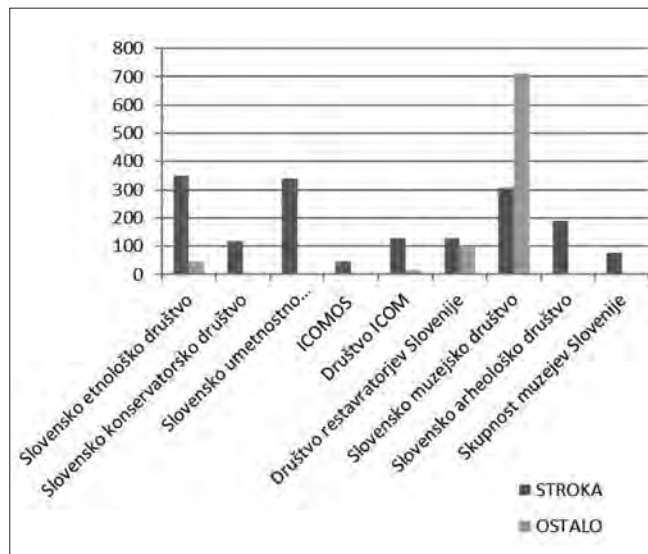
Dostopnost izvedenih programskih vsebin

Namen sofinanciranja izvajanja javnih kulturnih programov je tudi zagotavljanje dostopnosti do strokovnih informacij o kulturni dediščini ne le članom društev, ampak tudi širši zainteresirani javnosti. Iz podatkov letnih poročil izvajalcev programov izhaja, da se članstvo v organizacijah povečuje, in to tako s strokovnjaki, aktivno vključenimi v dejavnost, kot tudi z ljubitelji (v Slovenskem muzejskem društvu, Društvu restavradorjev Slovenije, Slovenskem etnološkem društvu). Ministrstvo od leta 2014 spremlja parcialne podatke o strukturi članov, kar prikazuje Graf 6, v katerem so predstavljeni podatki o gibanju števila članov posameznih izvajalcev javnih kulturnih programov. V Grafu 7 pa je predstavljeno aktualno število članov po po-

sameznih izvajalcih. Ob tem je treba zapisati, da so članice Društva ICOM poleg fizičnih oseb lahko tudi pravne osebe (leta 2018 16 pravnih oseb), članice Skupnosti muzejev Slovenije pa so lahko le pravne osebe (75 pravnih oseb).

Graf 6: Gibanje števila članstva pri izvajalcih javnih kulturnih programov 2010–2018.

Graf 7: Število članov izvajalcev financiranih javnih kulturnih programov leta 2018.

Za doseganje ciljev izboljšanja, poenotenja in uvajanja novosti v strokovno varstvo dediščine ter seznanjanja in vključevanja zainteresirane laične javnosti v njeno ohranjanje in varstvo se v okviru letnega poročanja zbirajo tudi podatki o najbolj obiskanih programskih vsebinah. Po podatkih, ki so jih posredovali izvajalci, so bile med najbolj obiskanimi leta 2018 naslednje programske enote:

Slovensko etnološko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: 15. Vzporednice med slovensko in hrvaško etnologijo (200 udeležencev), Dnevi etnografskega filma (249 udeležencev), Etnološki večeri 2018 in izobraževanje za študente (530 udeležencev).

Slovensko konservatorsko društvo

- Promocijske dejavnosti: Podelitev Steletove nagrade in priznanj (180 udeležencev), predstavitev publikacije *Hodil po zemlji sem naši: Naravna in kulturna dediščina v Občini Črnomelj* (130 udeležencev), predstavitev publikacije *Vrtnoarhitekturna dediščina in njeno ohranjanje*, 3D predstavitev (25 udeležencev).

Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: Spomladanski cikel predavanj (205 udeležencev), mednarodni posvet Umetnost istrskih obalnih mest (68 udeležencev), Jesenski cikel predavanj Perspektivne disertacije (104 udeleženci).

ICOMOS – Slovensko nacionalno združenje za spomenike in spomeniška območja

- Izvedba izobraževalnih vsebin: Mednarodni simpozij o kulturni dediščini in pravnih izzivih – upravljanje območij kulturne dediščine (120 udeležencev), Perspektive in izzivi revitalizacije industrijske dediščine (107 udeležencev), 18. april – mednarodni dan spomenikov in spomeniških območij – okrogla miza (Prihodnost dediščine v očeh mladih (42 udeležencev)) in razstava (*Dediščina nas povezuje* (850 ogledov)).

Društvo ICOM – Mednarodni muzejski svet – Slovenski odbor

- Promocijska dejavnost: mednarodni muzejski dan 2018 'Hiperpovezani muzeji – novi pristopi, novi obiskovalci' (po celi Sloveniji ok. 8.000 udeležencev), predavanje v okviru I. kongresa slovenskih muzealcev v Brežicah (več kot 100 udeležencev), Nagrada ICOM Slovenija (130 udeležencev).

Društvo restavradorjev Slovenije

- Izvedba izobraževalnih vsebin: delavnica Pomen spoznavanja zgradbe in zaščite lesa na področju restavradorstva (nadaljevanje) (23 udeležencev);
- Promocijska dejavnost: stanovske nagrade in priznanja Mirka Šubica (ok. 180 udeležencev).

Slovensko muzejsko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: Muzeoforum 2: Interpretacija, ključni element muzejske komunikologije (ni podatka);
- Promocijska dejavnost: podelitev Valvasorjevih odličij (ni podatka).

Slovensko arheološko društvo

- Izvedba izobraževalnih vsebin: deset predavanj (400 udeležencev);
- Mednarodna dejavnost: Gabrovčev dan 2018: Halštatske kulturne skupine na območju Slovenije (70 udeležencev), Arheologija v letu 2017 (120 udeležencev).

Skupnost muzejev Slovenije:

- Promocijske dejavnosti: Poletna muzejska noč (ni podatka), Kulturni bazar (ni podatka);
- Izvedba izobraževalnih vsebin: nacionalni posvet Kulturno-umetnostne vzgoje na področju kulturne dediščine – Skupaj do znanja (ni podatka).

Sklep

Sofinancirani javni kulturni programi izvajalcev so bili v letih 2017 in 2018 izvedeni skladno z načrtom. Izvajalci so si prizadevali, da so s prejetimi sredstvi iz državnega proračuna in drugih virov izvedli kakovostne, aktualne in odmevne vsebine, pomembne za razvoj strok na posameznih področjih kulturne dediščine.

Literatura

KOPORC SEDEJ, Vida: Financiranje izvajanja javnih kulturnih programov stanovskih društev. *Glasnik SED* 56 (1–2), 2016, 113–121.

Viri

Spletni vir 1: http://www.mk.gov.si/si/javne_objave/javni_pozivi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1800,10.7.2019.

Uradni list RS 74 (16), 25. 11. 2016.

Zaključna finančna in vsebinska poročila za leto 2017 Slovenskega etnološkega društva, Slovenskega konservatorskega društva, Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva, ICOMOS-a – Slovenskega nacionalnega združenja za spomenike in spomeniška območja, Društva ICOM – Mednarodnega muzejskega sveta – Slovenskega odbora, Društva restavradorjev Slovenije, Slovenskega muzejskega društva, Slovenskega arheološkega društva in Skupnosti muzejev Slovenije.

Zaključna finančna in vsebinska poročila za leto 2018 Slovenskega etnološkega društva, Slovenskega konservatorskega društva, Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva, ICOMOS-a – Slovenskega nacionalnega združenja za spomenike in spomeniška območja, Društva ICOM – Mednarodnega muzejskega sveta – Slovenskega odbora, Društva restavradorjev Slovenije, Slovenskega muzejskega društva, Slovenskega arheološkega društva in Skupnosti muzejev Slovenije.